

ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И РЕГИОНАЛНИ ИНИЦИАТИВИ

София 1849, кв. Кремиковци, тел./факс: +359 2 994 70 18, +359 2 994 70 38, www.hrdevelopmenteu.com

СЕМИНАР НА ТЕМА: НОРМАТИВНИ АКТОВЕ, УРЕЖДАЩИ ОТПУСКАНЕТО НА СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ЗА ДЕЦА ПО РЕДА НА ЗСПД И ПРАВИЛНИКА ЗА НЕГОВОТО ПРИЛАГАНЕ 16 – 18 септ. 2016 г.

ДОПЪЛНИТЕЛЕН МАТЕРИАЛ ПО ТЕМАТА КАЗУСИ ЗА ОБСЪЖДАНЕ

Важни промени в Закона за семейните помощи за деца и Правилника за неговото прилагане

I. Основни промени в нормативната уредба

Осигуряването на финансова подкрепа по реда на ЗСПД е важна част от подкрепата за децата и семействата. Направените промени имат за цел да насърчат отговорното родителство и осигурят по-голяма социална справедливост при предоставяне на семейни помощи.

С оглед насърчаване на отговорното родителство **се разширяват основанията**, при които помощите да бъдат предоставяни в натура. Към съществуващите – неполагане на грижи за детето и неизползване на помощта по предназначение, **се допълват с** : неоказване на съдействие при прилагане на мерки за закрила на детето по реда на Закона за закрила на детето **и всички случаи на получаване на месечни помощи от непълнолетни майки за деца до 1 година и за деца до завършване на средно образование**. И двете основания са свързани с превенция на риска помощите да не бъдат използвани за детето.

Съгласно измененията и допълненията на Закона за семейни помощи за деца (ЗСПД), обнародвани в Държавен вестник бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 28.07.2015 г. месечни помощи за отглеждане на дете до навършване на една година; месечни помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст и еднократна помощ за ученици, записани в първи клас могат да се предоставят в пари и/или в натура. Помощта в натура се предоставя под формата на стоки и/или услуги за детето в съответствие с индивидуалните му потребности, оценени от Дирекция "Социално подпомагане". Помощите в натура се предоставят чрез ваучери. Реда за предоставяне на семейните помощи в натура е регламентиран в ППЗСПД /в сила от 16.10.2015 г./ и утвърдените от ИД на АСП Вътрешни правила за администриране на

дейността по предоставяне на семейни помощи в натура.

Една от най-съществените промени в ЗСПД в сила от 01.01.2016 г. е **свързана с определянето на общ размер на месечната помощ за отглеждане на дете до завършване на средно образование за семейството в зависимост от броя на децата, за които се получава.** Размерите на отпуснатите помощи и средномесечния доход на член от семейството за 2016 г. е определен в чл. 60 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г. /ДВ бр. 96 от 09.12.2015 г./ Средномесечен доход: от 1 януари 2016 г. - 350 лв., от 1 юли 2016 г. - 400 лв.

Важната промяна в Допълнителните разпоредби на Закона е **промяната на дефиницията за семейство за целите на ЗСПД. В определението за „семейство“ се включват и съвместно живеещи родители без сключен граждански брак, които съжителстват на един настоящ адрес.** Чрез тази промяна се въведе нов подход при предоставяне на семейни помощи за деца има за цел да постигне равнопоставеност при предоставянето на семейни помощи, които са в зависимост от средномесечния доход на членовете на семейството, в случаите, когато децата се отглеждат от родителите си със или без сключен граждански брак.

С цел гарантиране правото на децата на образование е регламентирано месечната помощ за отглеждане на дете до завършване на средно образование **да се прекратява преди изтичане на срока**, за който е отпусната, след спиране на помощта за три поредни месеца или за шест месеца в рамките на една учебна година поради неспазване на изискванията за редовно посещение на училище или предучилищна група. В тези случаи месечна помощ може да бъде отпусната отново не по-рано от една година от датата на прекратяването.

Другите основания за предсрочно прекратяване на месечната помощ са отпадане и/или установено неспазване на условията за отпускането ѝ, както и при настаняване на детето извън семейството и в случай, че детето, за което се получава помощта, стане родител. **В случаите когато детето, за което се получава помощта стане родител и продължи да посещава редовно училище, то има право еднократно да получи помощ** в размер, съответстващ на размера на прекратената помощ за периода от прекратяването до изтичането на срока, за който е била отпусната. При определяне на размера на помощта се вземат предвид само месеците, в които детето е посещавало редовно училище, а ако се установи, че детето не е посещавало редовно училище три поредни месеца или 6 месеца в рамките на една учебна година, помощта не се отпуска.

За предотвратяването на злоупотреби при получаване на еднократната помощ за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка бяха въведени условия майката да

е записана като студентка в редовна форма на обучение към датата на раждане на детето, да не е осигурена и да не получава обезщетение за бременност, раждане и отглеждане на дете по реда на Кодекса за социално осигуряване. Помощта се изплаща на два пъти, като 50 на сто от нейния размер се изплаща след влизане в сила на заповедта за отпускането ѝ, а остатъкът се изплаща след представяне на уверение/удостоверение за записан следващ семестър или за завършено висше образование, но не по-късно от навършване на една година от детето.

В ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г., е обнародван Закона за предучилищното и училищно образование, **в сила от 01.08.2016 г.** Законът отменя Закона за народната просвета. С него се извършват промени в ЗСПД като в чл. 7 от ЗСПД се създават ал. 17 и ал. 18.

„(17) Когато поради неспазване на условията по ал. 1, т. 2 и 3 месечната помощ по ал. 1 е прекратена или спряна преди изтичането на срока, за който е отпусната, или нейният размер е намален при условията на ал. 14 или 15, на съответното училище или детска градина се предоставят средства за осъществяване на обща и/или допълнителна подкрепа за личностно развитие при условията и по реда на Закона за предучилищното и училищното образование.

(18) Средствата по ал. 17 се предоставят на съответното училище или детска градина в размер, съответстващ на размера на средствата за помощта, съответно на размера на намалението и се планират по бюджета на Министерството на образованието и науката.”

III. Предоставяне на ваучери

При предоставянето на помощите в натура съгласно чл. 2, ал. 6 от ЗСПД чрез ваучери, следва да се спазват редът и условията разписани в ППЗСПД и Вътрешните правила, утвърдени от ИД на АСП. Следва да имате предвид, че:

Приемо-предавателните протоколи, въз основа на които се получават заявените количества кочани с ваучери, трябва да се завеждат в деловодната система и съхраняват заедно с тях в касата на ДСП.

При попълването на ваучерите да се следи за правилното изписване на периода, за който: се отпуска помощта – месец/година; срока на валидност на ваучера - „дата/месец/година“ в съответствие с разпоредбите на чл. 12, ал. 2 и 3 от ЗСПД; Дата на издаване на ваучера.

При констатиране на случаи на реализирани ваучери, с които са закупени нерегламентирани и непозволені стоки, ДСП следва да изиска издаване на Кредитно известие от търговеца само до размера на нерегламентираните суми. В искането

IV. Еднократна помощ при осиновяване на дете по реда на чл. 66

В сила от 01.01.2016 г. осиновителите имат право на еднократна помощ при осиновяване на дете независимо от доходите на семейството, при условие че осиновителите и осиновеното дете живеят постоянно в страната.

Размерът на помощта се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не е по-малък от предходната година и не е по-висок от размера на еднократната помощ при раждане на дете, определен по реда на чл. 6, ал. 2 за първо дете.

При осиновяване на дете от съпрузи правото се ползва само от единия от тях.

Помощта се възстановява, в случай че до две години от осиновяването то бъде прекратено или детето бъде настанено извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето поради лишаване от родителски права на основание чл. 132, т. 1 и 2 във връзка с чл. 131, ал. 1 от Семейния кодекс и/или на основание чл. 25, ал. 1, т. 2 и 4 от Закона за закрила на детето.

Съгласно чл. 12, ал. 1 ,т. 3 правото се погасява – след 6 месеца от влизане в сила на съдебното решение, с което е допуснато осиновяването.

V. Често задавани въпроси и казуси във връзка с промените:

1. Помощта по реда на чл. 7, ал. 8 от ЗСПД след 18 годишна възраст се предоставя ако детето учи.

2. Не сключили граждански брак родители, които имат един и същ постоянен адрес, но различни настоящи адреси се разглеждат като семейство, само ако те доброволно са се декларирали като семейство в заявление декларацията и са декларирали доходите на двамата.

3. В случаите по чл. 22, ал. 1 от ППЗСПД /когато родителите са разведени, но с един и същ настоящ/постоянен адрес/, се вземат доходите и на двамата родители единствено, ако в подаденото заявление-декларация, те декларират, че са съжителстващи лица по смисъла на § 1, т. 1, б. „б“ от ДР на ЗСПД /Указателно писмо 9100-190/29.10.2015 г. т. 15/. Ако родителя, на когото е предоставено упражняването на родителските права, декларира, че сам отглежда детето, получава издръжка и че не живеят като семейство с другия родител, при определяне на правото се вземат предвид само неговите доходите.

Съгласно чл. 10, ал. 1 от ППЗСПД, при необходимост директорът на дирекция "Социално подпомагане" или упълномощено от него длъжностно лице може да назначи проверка във връзка с отпускането и предоставянето на семейните помощи за деца.

4. Ако заявление декларацията за промяна /раждане на дете/ съгласно чл. 10, ал.

2 от ЗСПД е подадена в месеца, в който е родено детето, от кога се отпуска помощта по чл. 7 за него.

Спазва се разпоредбата на чл. 19 от ППЗСПД, съгласно която, месечните помощи за отглеждане на деца до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст по реда на чл.7, **се отпускат от началото на месеца, през който е подадено заявлението декларация** с необходимите документи, в случай че са налице условията по чл. 7 от Закона за семейни помощи за деца

5. Изменяли ли се размера на помощта за едно дете, ако майката роди второ, но е подала заявление декларация само по реда на чл. 6 от ЗСПД.

Съгласно чл. 24, (2) от ППЗСПД, в 30-дневен срок след промяна на броя на децата, за които семейството има право на семейни помощи в периода по ал. 1, **се подава ново заявление декларация** за установяване само на това обстоятелство, без да се изисква актуализация на документите за доходите на семейството.

Съгласно чл. 24, ал. 3, директорът на дирекция "Социално подпомагане" или упълномощено от него длъжностно лице издава заповед за:

1. изменение на помощта в зависимост от броя на децата в семейството, като срокът на помощта не се изменя;

2. отказ за конкретното дете, ако не са налице основания за отпускане на помощта и за това дете.

Размерът на помощта се изменя **след като майката декларира промяната, подавайки заявление декларация за второто дете.** Изготвя се изменителна заповед съгласно чл. 24, ал. 3, т. 1 по първата молба/с нейния вх. №/. В заповедта се включват двете деца /общ размер 85лв./, като в нормативното основание се вписва вх. номер и датата на новото заявление декларация.

Ако майката няма право на помощта, например детето няма направени задължителни имунизации пак се издава изменителна заповед съгласно чл. 24, ал. 3, т. 2 от ППЗСПД. В нея се вписва вх. номер и датата на новото заявление, за първото дете размера на помощта се изменя от 37 лв. на 42.50 лв., а в мотиви се посочва основанияето за отказ за изплащане на помощта за второто дете.

6. Неомъжена майка декларира в заявление декларацията 3 деца, но при проверката се установява, че има четири деца. Какъв е размера на помощта за семейството.

В заявлението-декларация родителите следва да впишат всички деца в семейството, за които полагат грижи, независимо дали ще получават помощ за всяко от тях.

В случая трябва да се установи защо майката не кандидатства за това дете. Ако детето

е до 18 г. и тя полага грижи за него, но не го е вписала защото не отговаря на някои от условията по чл. 7 от ЗСПД – няма имунизация или не учи това дете, то се взема при изчисляване на размера на помощта, но не се отпуска помощ за него. Размера на помощта за семейство с 4 деца е 140 лв. или по 35 лв. на дете. Помощта за това семейство е в размер на 105 лв.

Ако майката декларира, че детето живее и се отглежда от бащата и тя не полага грижи за него, то тогава тя и децата се разглеждат като семейство с три деца.

7. Има ли право на еднократна помощ по реда на чл. 66 от ЗСПД семейство с осиновило дете с решение от месец 11.2015 г., подало заявление декларация мес. 03.2016 г.

Съгласно чл. 12, ал. 1 ,т. 3 правото се погасява – след 6 месеца от влизане в сила на съдебното решение, с което е допуснато осиновяването и в случая семейството има право на помощта.

VI. Обсъждане на други казуси от практиката, обмяна на опит

Изготвил:

Зоя Попова

Гл.експерт в отдел ССП - АСП